Primele mărci poștale cu imaginea lui Nicolae Ceaușescu au apărut în Coreea de Nord

În timpul regimului comunist a existat o cutumă ca pe mărcile poștale emise în România să nu apară portretele persoanelor în viață. Excepțiile au fost puține: I. V. Stalin, cosmonauții sovietici și astronauții americani, Nadia Comăneci și Dumitru Prunariu[1]. Nici liderii comuniști nu au fost exceptați. Poșta Română a emis o emisiune comemorativă cu ocazia împlinirii unui an de la moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej în 1966, în timp ce URSS a tipărit un timbru dedicat morții liderului român chiar în anul decesului, 1965. Nici înainte de instaurarea comunismului persoanele în viață nu ilustrau timbrele românești. Excepții făceau doar regii României și membrii familiei regale. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial au apărut câteva timbre cu portretele lui Hitler, Mussolini și Antonescu, iar după război menționăm o surprinzătoare apariție a lui Petru Groza în calitate de prim-ministru.

Revenind la perioada comunistă constatăm că, în afară de excepțiile amintite, doar Nicolae și Elena Ceaușescu au fost românii care au avut privilegiul de a apărea pe mărcile poștale. În contextul cultului personalității acest fapt nu trebuie să ne mire. Adăugăm și faptul că apariția „conducătorilor iubiți" pe mărcile poștale s-a petrecut relativ târziu, abia în 1985, când cuplul Ceaușescu apare pe colița emisiunii emise cu ocazia inaugurării Canalului Dunărea-Marea Neagră. Ulterior au mai apărut câteva timbre dedicate lui Nicolae Ceaușescu[2].

În contextul enunțat mai sus interzicerea circulației, pe teritoriul României, a unei mărci poștale cu chipul lui Nicolae Ceaușescu pare o secvență din ecranizarea unei piese de teatru absurd[3]. Și, totuși, acesta este adevărul! La 30 decembrie 1984 administrația poștală din R. P. D. Coreeană a pus în circulație o emisiune de mărci poștale dedicată vizitei de stat întreprinse de președintele Kim Il Sung[4] în unele țări socialiste. Seria este formată din trei colițe, care grupează câte 1 timbru (vizita în China), 3 timbre (vizita în Ungaria, Bulgaria și România) și 4 timbre (vizita în U.R.S.S., Polonia, Germania de Est și Cehoslovacia). Pe fiecare din mărcile colițelor care compun seria apare Kim Il Sung și liderul politic din țara respectivă. Astfel, pe marca poștală dedicată vizitei în România apare Nicolae Ceaușescu și președintele nord-coreean.

Din motive încă necunoscute, cele 50 de serii importate de „Rompresfilatelia" din R. P. D. Coreeană nu au primit avizul „Bun de difuzare" pe piața filatelică internă[5] care trebuia eliberat de Comisia Filatelică. În baza Decretului Consiliului de Stat nr. 42 din 6 februarie 1985, în cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor funcționa Comisia Filatelică, care avea - printre altele - și rolul de a „aviza asupra punerii în vânzare pe piața internă filatelică a timbrelor importante de la întreprinderea „Rompresfilatelia"[6].

Comisia Filatelică avea un rol consultativ, avizele ei fiind supuse aprobării ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Componența Comisiei Filatelice, care era stabilită prin ordin al ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor[7] și atribuțiile ei, pun în evidență faptul că această comisie nu era decât executantul tehnic al unui for decizional superior. Bănuim că acesta ar fi fost Consiliul Culturii și Educației Socialiste.

Acest aviz dădea dreptul la vânzarea respectivelor timbre colecționarilor din România. Ar fi interesant de aflat dacă la cumpărarea timbrelor din R.P.D. Coreeană a fost nevoie de vreun aviz. Importul de timbre din Coreea de Nord era singura modalitate de a introducere pe piața românească a timbrelor din această țară, schimburile între colecționarii din cele două țări fiind inexistente. În mod evident avem de-a face cu o cenzură mascată. Datorită faptului că subiectul mărcii poștale în cauză – portretele celor doi lideri comuniști, Nicolae Ceaușescu și Kim Il Sung – era extrem de important, suntem convinși că decizia de cenzurare a fost luată la cel mai înalt nivel posibil.

Cenzurarea unei mărci poștale cu portretul lui Nicolae Ceaușescu este fără îndoială un fapt inedit. Motivele care au stat la baza acestei decizii ne sunt necunoscute. Cel mai plauzibil pare a fi grupajul de mărci poștale în cele trei colițe ale emisiunii, care sugerează cel puțin două categorii de importanță acordată vizitelor de stat și implicit a liderilor politici întâlniți cu această ocazie. China beneficiază singură de o coliță, pe când restului de 7 state europene le sunt alocate două colițe. Una din colițe grupează vizitele din Ungaria, Bulgaria și România – țări ce pot fi considerate cu oarecare aproximație ca fiind în sudul Europei, iar a doua coliță cuprinde țările din centrul continentului: U.R.S.S., Polonia, Germania de Est și Cehoslovacia.

Este posibil ca Nicolae Ceaușescu să nu fi tolerat includerea sa în categoria a II-a. Un alt motiv posibil este că până la acea dată Nicolae Ceaușescu nu figurase niciodată pe mărcile poștale românești și nu a dorit ca această onoare să-i fie făcută de un stat străin, la „pachet" cu alți lideri comuniști, și nu de către România. Prima marcă poștală românească cu portretul lui Nicolae Ceaușescu a apărut relativ repede după episodul nord coreean, în 1985. O altă posibilitate ar fi aceea că un detaliu al timbrului să fi fost considerat neconvenabil pentru imaginea lui Nicolae Ceaușescu. Ipoteza rămâne pur teoretică, nefiind identificat un astfel de detaliu.

După ce Comisia Filatelică, în urma unor „indicații superioare", a decis să nu acorde avizul de difuzare în rețeaua comercială internă a celor 50 de serii de mărci poștale s-a pus problema ce se va întâmpla cu aceste timbre. Ministrul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Vasile Bulucea, a solicitat, prin nota nr. 137/1350/7 iunie 1985, adresată secretarului C.C. al P.C.R., Petru Enache, aprobarea pentru depozitarea acestei emisiuni în „Tezaurul

Național de Timbre”, care funcționa în acea perioadă în cadrul Băncii Naționale a României. Pe solicitare există aprobarea lui Petru Enache, un simplu DA, urmat de semnătură. Interesant este că în notă nu se face referire la faptul că emisiunea nu a primit avizul de difuzare pe piața internă, se evită menționarea explicită că pe timbre apare și portretul lui Nicolae Ceaușescu și, mai mult decât atât, se prezintă emisiunea ca o raritate care merită să fie păstrată în cele mai bune condiții: „Pe timbrele respective sunt reproduse, alături de portretul tovarășului Kim Ir-Sen, portretele conducătorilor de partid și de stat din toate țările vizitate. Având în vedere cantitatea redusă (150 bucăți[8]) vă propunem și vă rugăm să aprobați ca întreaga emisiune să fie predată Tezaurului Național de Timbre al Republicii Socialiste România”[9].

Pare foarte curioasă implicarea unor înalți demnitari ai regimului comunist, precum ministrul Transporturilor și Telecomunicațiilor și secretarul cu probleme de propagandă al C.C. al P. C. R.[10] . Obiectul intervenției (niște serii de mărci poștale), cât și valoarea lor (477,08 lei) sunt insignifiante și nu justifică implicarea unor persoane cu funcții atât de înalte în ierarhia comunistă. Doar prezența lui Nicolae Ceaușescu pe mărcile poștale în cauză poate explica necesitatea unor aprobări așa de înalte. În mod normal ministrul Transporturilor și Telecomunicațiilor trebuia să valideze deciziile Comisiei Filatelice. Portretul lui Nicolae Ceaușescu pe mărcile în cauză l-a determinat pe ministru să ia o decizie și s-a adresat secretarului cu probleme de propagandă al C.C. al P.C.R. Ar fi interesant de aflat dacă acesta l-a informat sau nu pe Nicolae Ceaușescu. Bănuim că da și că decizia finală i-a aparținut lui Nicolae Ceaușescu.

După ce a fost obținută aprobarea secretarului C.C. al P. C. R., „Rompresfilatelia”, prin adresa 11.740 din 19 septembrie 1985 a predat timbrele Băncii Naționale a României, pentru care a solicitat plata sumei de 477,08 lei[11]. Abia la 7 octombrie 1985 s-a încheiat episodul timbrelor coreene, atunci când Direcția Circulației Bănești din cadrul Băncii Naționale a României, solicita prin adresa internă nr. III/2635, Direcției Contabilitate virarea sumei de 477,08 lei în contul „Rompresfilatelia”, având confirmarea gestionarului Tezaurului Național de Timbre că mărcile poștale au fost predate[12].

În ultimul deceniu al comunismului în România au mai fost situații când Comisia Filatelică nu a avizat comercializarea unor mărci poștale importate de „Rompresfilatelia” din unele țări socialiste. Au fost cazurile unor mărci din R.P. Ungară, R.P. Polonă și U.R.S.S. Motivele interzicerii comercializării sunt neclare în unele cazuri, iar în altele mărcile nu respectau „adevărul istoric”, conform formulei întâlnite în documentele care se referă la aceste interziceri. În niciunul din cazuri nu s-a mai ajuns însă la aprobarea secretarului cu probleme de propagandă pentru depozitarea lor în Tezaurul

Național Filatelic care funcționa pe atunci la B.N.R., cu toate că banca centrală a solicitat acest fapt. Doar în cazul timbrelor coreene a fost necesară o aprobare de la C.C. al P.C.R. și acest lucru demonstrează riscurile interzicerii comercializării unor timbre pe care apărea conducătorul statului.

Dr. Cristian Scăiceanu Banca Națională a României

[1] Pe marca poștală dedicată evenimentului nu apare numele lui Dumitru Prunariu, ci numai sintagma „zborul româno-sovietic", iar Dumitru Prunariu cu greu poate fi recunoscut în cele două portrete de cosmonauți prezente pe timbru.
[2] După 1990 și mai ales după 2004 lucrurile s-au schimbat radical, un mare număr de artiști și sportivi în viață și-au găsit locul pe mărcile poștale românești. S-a diminuat astfel importanța apariției unei personalități pe mărcile poștale.
[3] Cazul timbrelor coreene cu portretul lui Nicolae Ceaușescu a mai fost prezentat de autorul acestor rânduri, sub o formă restrânsă, în „Cenzurarea unor mărci poștale în România între 1985 și 1989, în Sorin Liviu Damean et al (coordonatori), „Permanențele istoriei. Profesorul Corneliu-Mihail Lungu la 70 de ani", Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2013, pp. 777-792.
[4] Kim Il–Sung (1912-1994), „Marele Lider" al poporului nord-coreean, supranumit și „Președintele Etern" al R. P. D. Coreene, este cunoscut în România, în perioada comunistă, sub numele de inspirație sovietică Kim Ir-Sen.
[5] Arhiva BNR, Fond Circulație Bănească, dosar nr. 2/1990, f. 145.
[6] Anexa nr. 1 la Decretul Consiliului de Stat nr. 42 din 6 februarie 1985 (Ibidem, f. 110-111).
[7] Ordinul ministrului Transporturilor și Telecomunicațiilor nr. 193 din 3 februarie 1989 pentru numirea Comisiei Filatelice (Ibidem, f. 107-109).
[8] Cantitatea menționată, 150 de timbre, se referă la faptul că fiecare din cele 50 de serii conține câte 3 timbre.
[9] Arhiva BNR, Fond Circulație Bănească, dosar nr. 2/1990, f. 143.
[10] Petru Enache (1934-1987), de profesie strungar, absolvent al Academiei de Științe Economice din București, secretar cu probleme a propagandă al CC al PCR (Florica Dobre (coord.), Membrii CC al PCR: 1945-1989. Dicționar, Editura Enciclopedică, București, 2004). Moartea sa este considerată de unele surse suspectă (https://www.viata-medicala.ro/opinii/sindromul-burnout-sau-o-moarte-ajutata-7921 accesat 17.08.2020)
[11] Arhiva BNR, Fond Circulație Bănească, dosar nr. 2/1990, f. 145.
[12] Ibidem, f. 144.

Etichete: marcapostala, timbre, filatelie, ceausescu, marcipostale, marci, postale, propaganda, coreeadenord, coreea, postaromana

Distribuie:

Postări populare